

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond
Muinsuskaitse ja restaureerimise osakond

Keit Paal

**VIINISTU ALGKOOLI AJALOOLINE ÜLEVAADE,
SEISUKORRA HINNANG NING ETTEPANEKUD HOONE
KORRASTAMISEKS**

Viinistu küla, Kuusalu vald, Harju maakond

2012/2013. õ-a. Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituskursuse
lõputöö

Tallinn 2013

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et olen koostanud antud lõputöö iseseisvalt ning seda ei ole kellegi teise poolt varem kaitsmisele esitatud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on töös viidatud.

„ .... ” ..... 2013. a.

.....

(allkiri)

Töö vastab kehtivatele nõuetele ja lubatud kaitsmisele:

„ .... ” ..... 2013. a.

.....

Kaitstud hindele:

.....

„ .... ” ..... 2013. a.

.....

SISUKORD

1. Sissejuhatus	4
2. Ajalooline ülevaade	5
3. Hoone seisukorra hinnang ja ettepanekud	6
3.1 Ehituse tehnilised näitajad	6
3.2 Hoone üldkonseptsioon	7
3.3 Hoone konstruktsioonide olukord	7
3.4 Ettepanekud hoone konstruktsioonide täienduse osas	11
4. Kokkuvõte	14
5. Lõpposa	15
5.1 Kasutatud kirjandus	15
5.2 Lisad	16
a) Asendiplaan	16
b) Fotod fassaadidest	17

SISSEJUHATUS

Käesolevas lõputöös antakse ajalooline ülevaade endisest Viinistu algkoolist, hinnatakse hoone seisukorda ja tehakse ettepanekuid korrastamiseks. Koolihoone asub Lahemaa Rahvusparki territooriumil, Lahemaa piiranguvööndis. Hoone valmis 1928. aastal ja ehitustegevuseks kulus umbes 1 aasta. Kool ehitati esialgselt Turbuneeme ja Viinistu lastele.

ÜLDANDMED

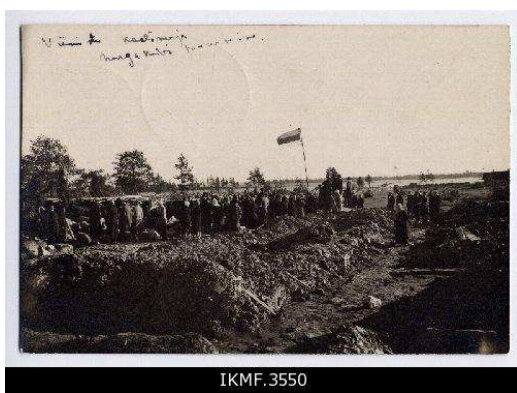
Hoone nimetus	Endine Viinistu koolimaja Asub Lahemaa piiranguvööndis, rahvusparki pärandkultuurmaastikuna säilitatavas osas
Kinnistu andmed	
Aadress	Harju maakond, Kuusalu vald, Viinistu küla, Koolimaja
Katastritunnus	42301:003:0465
Krundi sihtotsatarve	Ärimaa 100%
Pindala	3862 m ²
Omanik	Viinistu Koolimaja OÜ

Viinistu algkooli omanikul, Viinistu Koolimaja OÜ-l, on soov taastada hoone ehitusjärgne seisukord ja võtta see kasutusele majutus- ja teenindusasutusena. Omanik küsis lõputöö autorilt abi kontruktioonidele hinnangu andmisel ja lisaks soovis infot, et millised võiksid olla uuemad ja tänapäevasemad lahendused.

1. AJALOOLINE ÜLEVAADE

Viinistu küla kodulehel on märgitud, et küla ajaloos on oluline koht piirituse salakaubaveol. Tänu sellele muutus Viinistu 1920-ndatel tuntuks ja jõukaks. Teenitud raha jagus nii enda tarbeks kui ka külaelu arendamiseks.¹

Viinistu koolimaja ehitamise üks algatajatest oli Andi talu peremees, kes oli tuntud „piiritusekuningas“ Johannes Piibemann. Kõnnu vald sai temalt selleks suurema summa raha. Lisaks olid annetajateks ka teised oma küla jõukamad inimesed. Koolimaja läks maksma ligi 10 000 000 Eesti marka, suur osa ehituseks vajalikust summas saadi Viinistu küla elanikelt.²

1. Nurgakivi panek Viinistu algkoolile sügisel 1927.a

Viinistu algkooli projekteeris arhitekt Karl Treumann (eestistatud Tarvas), kes oli arhitektihariduse saanud Riia Polütehnilises Instituudis. Tarvasele oli omane suunata oma tööd keskklassile, kes pidas pigem tähtsaks kodusoojust ja mugavust kui toretsemist ja esinduslikkust. Eelkõige kujundas Tarvas Tallinna äärealasid kahe- ja kolmekorruseliste kortermajadega, mis on ka täna leitavad Pelgulinnast, Kalamajast ja Kadriorust. Kuigi enamasti tegeles Tarvas elamuarhitektuuriga, on ta projekteerinud ühiskondlikke hooneid – Viinistu algkool (1928) ja Naissaare kirik (1933).³

¹ Viinistu küla, 2002. Salakauba vedu. [Online] <http://www.loksa.ee/viinistu/main.php?id=4> [11.05.2013]

² Toompuu, U., Tikerpalu, Ü., Tikerpalu, E., Adler, I., 2012, Viinistu: aastast 1372. Tea Kirjastus, 12

³ Pressiteade. 20.04.2010. Karl Tarvas 125. Sirp

2. Ehitusaegne foto 1928.

Viinistu algkooli ehitustöid juhtis insener Aksel Bome, kes alustas 1927. aasta septembris. Töötasuks anti talle 1 550 000 marka. Vundament valmis sügisel ja kogu koolimaja 1928. Ehituseks vajalik puitmaterjal saadi valla metsast ja see kanditi AS Loksa Tehased saeveskis. Viinistu kool suleti 1974. aastal. Pärast seda on hoones tegutsenud koduloomuuseum ja raamatukogu kuni 1982.aastani. Hiljem ostis maja vabrik Punane Koit puhkekodu loomise eesmärgil, aga ümberehitustööd jäid poolikuks.¹

1934-1938 tegutses Viinistu koolimajas ka Harjumaa Kalanduse Täienduskool.²

2. HOONE SEISUKORRA HINNANG JA ETTEPANEKUD

Viimased paar aastakümnet on Viinistu koolimaja seisnud pooltühja ja kasutuseta.

Viinistu algkool ei ole kantud riiklike ehitismälestiste nimistusse, kuid arvestada tuleb tema olulisust Viinistu küla ajaloo ja miljöölist väärtust. Koolimaja kuulub Lahemaa rahvusparki piiranguvööndisse, see on majanduslikult kasutatav ja pärandkultuurmaastikuna säilitatav osa. Seepärast on mõistlik hoone suures osas taastada ehitusajale lähedane olukord lisades tänapäeva nõuetele vastavaid tehnilisi võimalusi.

2.1 EHITUSE TEHNILISED NÄITAJAD

Krundi sihtotstarve	ärirama 100%
Hoonealune pind	Olemasolev 595,0 m ²
Korruselisus	2+katusekorrus
Hoone suletud netopind	1062,8 m ²

¹ Talving, H., 2011. Eesti koolimajad. Tänapäev, 45

² Toompuu, U., Tikerpalu, Ü., Tikerpalu, E., Adler, I., 2012, Viinistu: aastast 1372. Tea Kirjastus, 12

2.2 HOONE ÜLDKONSEPTSIOON

Endine Viinistu koolimaja on ehitatud rõhtpalkkonstruktsioonis, ehitustehniliselt on hoone teostus väga hea. Seinapalgid on ca 180 mm läbimõõduga. Hoone seinad on tugevdatud püstpalkidega. Algne katusekate on olnud presskividest, seinte välisvoodriks on vertikaalne laudis kitsaste katteliistudega.

Vaadeldava hoone põhiplaani koosneb kolmest ristkülikulisest plokist, neist keskmine on kahekorruseline kõrge kelpkatusega. Hoone kaks tiiba on ühekorruselised, mahult väiksemad ja lääneküljel eenduvad keskosast umbes 2 meetrit. Hoone on keldrita, kõrge pööninguga. Keskosa katab kelpkatus, tiibasid kõrged viilkatused.

Hoones on puittrepiga trepikoda teisele korrusele.

Remondi käigus on hoones vahetatud kõik aknad ja välisüksed. Uued aknad olid esialgsetest väiksemad. Siseruumides on ehitatud vaheseinu, muudetud uste asukohti. Teisel korrusel on säilinud kaks ehitusaegset siseust. Algsed välisüksed on ladustatud hoonesse, pööningul on säilinud kaks algset aknaraami.

2.3 HOONE KONSTRUKTSIOONIDE OLUKORD

Olemasolevad lintvundamendid on looduskivist. Vundamendi nurkades on deformatsioonipraad. Vundamendi rajamissügavus ja taldmiku laius on teadmata. Kõigis hoone nurkades on vundamentide maapealse müüritise osas näha deformatsioone. Tekke põhjuseks on suure tõenäosusega kõrge pinnaseveetase ja soklimüüritise raudkivirahnude omavaheline nõrk seotis.

3. Foto vundamendi seisundi hindamisest mai 2013.

Hoone kandvateks seinteks on massiivsed palkidest seinad, vahelaed on puitkandjatel.

Hoones on puittrepp, mis on heas seisus.

4. Foto trepist mai 2013

Välisrepiastmed (betoonvalu) on saanud suuri kahjustusi.

Peahoone esimese korruse põrandad on tugevasti kahjustatud.

5. – 6. Fotod põranda kahjustustest mai 2013.

1.korruse vahelage kannavad puittalad ristlõikega ca 220x280 mm. Saali kõrgus laetala alla on ava keskel ca 3490 mm. Laetalad on tugevasti läbivajunud (orienteeruvalt on läpipainde suurus ca 40...50 mm). Analoogiliselt 1.korrusele on keskmise osa 2.korruse vahelagi ehitatud samuti puittaladel ristlõikega ca 220x280 mm. Vahelaed on mullalae laudiste ja selle peal paikneva ehitusprahist täitega. Kohati on laelaudised mädanenud ja allavarisenud. Samuti on mõned vahelagede puittalad 1. ja 2.korrustel pehkinud, mis vajaksid väljavahetamist.

7. Foto vahelae puittaladest mai 2013.

Katuse kandekonstruktsiooni moodustavad pärlinkonstruktsioonidele toetuvad sarikad. Sarikate ristlõige on 160x180 (h) mm. Roodsarikate ristlõige on ca 160x200 mm.

Pärlinkonstruktsiooni elementide ristlõiked on põhiliselt 160x160 mm, välja arvatud ainult pärlinkonstruktsiooni alusprussid, milliste ristlõige on kohati suurem. Pärlinkonstruktsiooni postide samm on ca 3000 mm. Postidele on sisse tapitud pärlintala tugikäpad. Alusprussid toetuvad laetaladele Hetkel on hoonel eterniitkatus, kuid katus on konstrueeritud kivikatte jaoks.

8. Foto katusealusest mai 2013.

Välisseinteks on massiivsed palkidest seinad, palkide paksus umbes 180mm. Osade akende ümbrused ja katuseneelu kohal on mõningaid kahjustusi.

9. Foto kahjustunud välisseinast akna ja katuseneelu kohal mai 2013.

Palkvaheseinad on heas seisukorras.

10. Foto palkvaheseinast mai 2013.

Algsed aknad on praegustest veidi suuremad, klaasijaotus on suhteliselt sama.

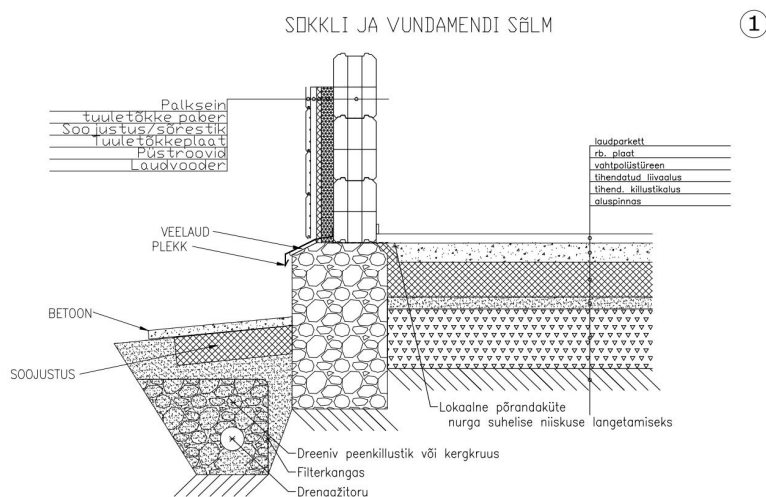

11. Foto uuest akna paigutusest mai 2013.

Koolimaja välisviimistlus kahjustatud niiskuse tõttu. Välisfassaadi iseloomustavad fotod on leitavad lisa b

2.4 ETTEPANEKUD HOONE KOSTRUKTSIOONIDE TÄIENDUSE OSAS

Hoone on rajatud looduskivist lintvundamendile. Olemasolevad vundamendid tuleks stabiliseerida ja säilitada. Vundamendi sokli seinast eenduv osa katta immutatud puidust veelaua ja plekiga. Lisaks rajada ümber hoone perimeetri drenaaž. Pärast drenaaži rajamist hoone perimeetrile rajada sillutisriba. Sillutisriba rajada killustikalusele, millele paigaldada soojustus ja teha märgatava kaldega majast eemale. Antud konstruktsiooni lõige

Joonis nr 1

Peahoone esimese korruse põrandad demonteerida. Uued põrandad valada soojustatud betonalusele ja paigaldada laud. Esitatud konstruktsioon võimaldab lahendada hoone küttesüsteemi ehk paigaldada põrandakütet ning oleks hoone seisukohalt soojapidavam ja vastupidavam. Antud konstruktsiooni lõike leiab joonis nr 1 lk 11.

Olemasoleva hoone välisseinteks on massiivsed palkidest seinad. Seinad remontida. Eemaldada olemasolev välisvooder amortiseerunud palkide vahetamiseks. Seintele paigaldada tuuletõkkepaber ja monteeri ehitusaegsega analoogne vertikaalvooder. Seinte remontimisel kontrollida puidukahjustuste olemasolu ja konserveerida puitu vastavalt vajadusele. Asendusmaterjali töödelda vastavalt kahjustuse tüübile. Välisseinte soojustakistuse tõstmiseks paigaldada tuuletõkkepaber ja tihendada olemasolevaid palke takuga. Välisseinte siseküljele paigaldada vertikaalpostide paksuses roomatid ja seinet krohvida lubikrohviga. Välja lisada soojustus, tuuletõkkeplaat ja uus välisvooder vastavalt algupärasele. Antud konstruktsiooni lõige on joonis nr 1 lk 11.

Olemasolevad palkvaheseinad remontida, seintesse lõigata avasid võimalusel vastavalt esialgsele planeeringule.

Hoone aknad ja välisüksed monteerida. Akende kujundus teha vastavalt säilinud ajaloolistele fotodele.

Välistrepiastmed tänavapoolsel fassaadil remontida, hoovipoolsel fassaadil valada uued betoonastmed.

Vahelaed remontida ja stabiliseerida. Konstruksiooniliselt ülevalt alla oleks laudpõrand, soojustus,paber, olemasolev liiv,paber, laelaudis, tuletõkkekips. Antud konstruktsiooni lõige

②

VAHE JA KATUSLAE LÕIGE

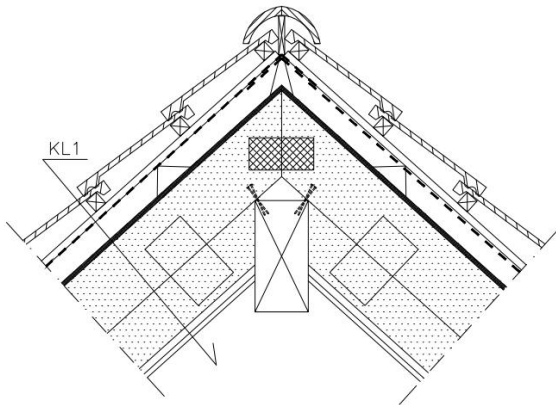

Joonis nr 2

Hoone põhimahu katuse puitosa remontida või vahetada välja vastavalt vajadusele, olemasolev katus on monteeritud kivikatte tarvis, uueks katteks võiks olla presskivi analoogselt algsele katusele. Katuse kõik pehkinud osad tuleb kirvega maha tahuda ja vajadusel proteesida. Kasutada analoogilise ristlõikega saematerjali, ühendused teha pool-poollega ja kasutada polte. Hoonele paigaldada vihmaveerenid ja torud. Uue konstruktsiooni lõige

3

VINTSKAPI HARJASÖLM

- KL1
- Katusekivi
  - Kiviroov
  - Distantsiist
  - Katusekile
  - Tuulutusroov
  - Tuuletõkkeplaat
  - Sarikad
  - Soojuslus
  - Aurutõkkepaber
  - Laudis
  - Vimistlusmaterjal

Joonis nr 3

4. KOKKUVÕTE

Käesolev töö ei ole aluseks tööde tegemiseks ning arvestama peaks enne projekteerimist täiendavate uuringute tegemisega Arvestades hoone ajaloolist tausta küla elus ja miljöölist väärtust, siis võimalusel taastada ehitusajale lähedane olukord, lisades tänapäeva nõuetele vastavaid tehnilisi võimalusi. Hoone projekteerimisel arvestada keskkonnaameti ja Kuusalu vallavalitsuse ettekirjutustega. Hoone viia vastavusse päästeameti nõuetega. Tellida tööde tegemiseks võimalikult täpne tööprojekt. Järgnevalt kokkuvõtte olulisematest ettepanekutest:

1. Deformeerunud soklimüüritised vajavad tugevdamist.
2. Rajada ümber hoone дренаaz ja sillutisriba.
3. Välisseinte sokliplealsete raiekordade kahjustatud osad vajavad uuendamist
4. Kõik pinnasele rajatud puitpõrandad tuleb asendada
5. Vahelagede mullalae laudiste ja talade pehastunud osad tuleb uuendada
6. Katuste kandekonstruktsioonide kahjustatud osad vajavad asendamist ja kõik katusekatted uuendamist
7. Avatäited teha uued, arvestades kunagise väljanägemise ja suurusega ning tänapäevaseid tehnilisi võimalusi
8. Ukseavad teha võimalusel olemasolevatesse avadesse ja säilitada selle esialgne kuju
9. Kütte ja ventilatsiooni osas täpsustada ruumide funktsioone ja viia see vastavusse normidega ning tellida eraldi tööprojekt

Töö autori hinnangul on hoone seisukord piisav, mis võimaldab renoveerimise korral saavutada ehitise algupärane olukord.

5. LÕPPOSA

5.1 KASUTATUD KIRJANDUS

1. Koostanud Talving, H., 2011. *Eesti koolimajad*. Tänapäev
2. Koostanud Toompuu, U., Tikerpalu, Ü., Tikerpalu, E., Adler, I., 2012. *Viinistu: aastast 1372*. Tea Kirjastus
3. Pressiteade, 20.04.2010. Karl Tarvas 125. *Sirp*.
4. Viinistu küla, 2002. *Salakaubavedu*. [Online] <http://www.loksa.ee/viinistu/main.php?id=4>
[11.05.2013]

5.2 LISAD

a) Asendiplaan

b) Fotod fassaadidest.

Fotod valmis hoonest ca 1974.a.

Fotod valmis hoonest mai 2013.a